

גיליון מס' 577 ימים נוראים
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

הגליון נתנדב ע"י
הרב דוד כץ שליט"א
והרב ד"ר. יוסף דב פרגער שליט"א
יה"ר שיזכו הם וב"ב וכיוצ"ח
לכוח"ט ולשנה טובה ומתוקה
Project of Israel Heritage Foundation

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - יו"כ שחל בשבת

מעין שבע והתחיל פיוטים של ליל יו"כ ועדיין לא אמר את הקדיש האם מותר לו להזיז רגליו או שצריך לעמוד כאמצע שמו"ע ואם הש"ץ רוצה להזיז רגליו האם שיאמר עושה שלום ויוכל להזיז רגליו או שלא יאמר עושה שלום ולא יזיז רגליו עד אחרי הקדיש, והשיב, טוב שלא יזיז, (עזרת אליעזר ימים נוראים עמוד פ"א).

בענין אמירת או"א רצה במנוחתינו ביוה"כ

נשאל רבינו זצ"ל, בתפלות בשבת אומרים אלו קינו ואלוקי אבותינו רצה במנוחתינו קדשנו במצותיך, אולם ביום כפור שחל בשבת כתב המשנה ברורה (סי' תקפ"ב סק"כ) שלא לומר רצה במנוחתינו האם צריך לומר אלו קינו ואלוקי אבותינו קדשנו במצותיך ולדלג רק על רצה במנוחתינו או גם לא לומר אלו קינו ואלוקי אבותינו כי אם קדשנו במצותיך, והשיב, לדלג. (עזרת אליעזר שם).

אמירת שלום עליכם בליל יוה"כ שחל בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, האם לומר שלום עליכם בליל יום כפור שחל בשבת כשבא לביתו בלילה למלאכים שמלווין אותו, והשיב, לא נהוג, (עזרת אליעזר שם).

שלום זכר בליל שבת ביוה"כ

נשאל רבינו זצ"ל, יום כפור שחל בשבת ואי אפשר לעשות שלום זכר יש מי שרצה לומר שראוי שאבי הבן יחלק בבית הכנסת בשמים להריח ועי"ז יוסיף ברכות לטובת התינוק שנוול האם יש לזה מקור וענין, והשיב, הכל כמנהג המדינה, (עזרת אליעזר שם, ומביא שם בהערה שמועה בשם רבינו לעשות במוצ"ש אחר יוה"כ, וי"א שיאכלו היולדות).

לומר וינוחו במ בתפילת נעילה

נשאל רבינו, ביו"כ שחל בשבת מוסיפים את הקטעים של שבת ונוהגים בלילה לומר וינוחו בה ובשחרית וינוחו בו ובמנחה וינוחו במ כיצד צריך לומר בנעילה האם וינוחו במ כמו במנחה או לשון אחר, והשיב, כמנחה, (עזרת אליעזר ימים נוראים עמוד פ"ב).

לבקש צרכי ביוה"כ שחל בשבת

עוד נשאל רבינו זצ"ל (שם), האם אפשר לבקש צרכי ביום הכיפורים שחל בשבת, והשיב, אפשר, (שם עמוד קע"ב, ועיין באורחות רבינו ח"ב עמוד קפ"ז ובהליכות שלמה מועדים פ"א אות ט"ו) ועי' בקונטרס הזכרונות סי' כ"ט אות ה' בענין ר"ה שחל בשבת דבאלף למטה סי' תקפ"ד סכ"ה סק"ד מתיר דהוא עת הדין ולכן אי"צ לומר במי שבידך שבת היא מלזעוק ומביא רבינו שכ"ה במגן אבות להמאירי ענין כ"ד והרמב"ן אסר וכ"כ הרמ"א סי' תרכ"ב ס"ג דא"א אבינו מלכינו בחל בשבת, ולמעשה הכריע שם להתיר.

נר ששבת במוצאי יו"כ שחל בשבת

נשאל רבינו, כיצד הדין ביו"כ שחל בשבת ואדם בידך על נר רגיל כמו בכל מוצאי שבת שבמשנה ברורה מבואר שאפשר לעשות כן אבל מנהג העולם להחמיר שגם באופן כזה יברך על נר ששבת כמו בכל מוצאי יו"כ, האם יש ענין שיחזור לברך על נר ששבת כדי לצאת מנהג העולם להחמיר הגם שכבר בידך מקודם על נר רגיל, וכתב להחמיר, (עזרת אליעזר עמוד פ"ג ונשאל אם יחזור ויברך בעצמו שנית מחמת נר ששבת והשיב, לא יחזור, היינו שלענין ברכה לא יברך בעצמו שנית, וכן בביתו ראיתי לרבנו זצ"ל שיחזר אחר נר ששבת).

התרת נדרים בליל יוה"כ אחר שקיבל שבת

אמר לי רבינו זצ"ל בליל יוה"כ (שנת תשע"ד) אחרי כל נדרי, שהסתפק לענין התרת נדרים אחרי קבלת שבת כי אין מתירים נדרים בשבת, ואחר פטירת הרבנית ע"ה הוא מדליק הנרות, ואמר שלמעשה כיון להדיא לא לקבל בזה שבת, וכן בנוסח הריני מקבל כו' שכתוב בתפילה זכה אמר נוסח הקבלה רק אחרי כל נדרי מחמת כן.

אם יכול לקבל ביוה"כ שחל בשבת רק תוספת שבת

נשאל רבינו זצ"ל, יום הכיפורים שחל בשבת אם יכול לקבל רק תוספת שבת ולא תוספת יום הכיפורים, והשיב, מסתבר שא"א, (שם עמוד קע"א, עיין בגליוני הש"ס יומא פ"א ב' שדן בזה והביא מספר תניא רבתי סימן ע"ח דמשמע מדבריו דיוה"כ שחל בשבת יכול לקבל על עצמו תוספת שבת ללא תוספת יוה"כ, וכן הביא בהר צבי ר"ה ט' א' מהגר"פ על ה"ס"ג ח"א עשה ל"ד קצ"ט ב' שהוכיח מהערוך ערך שדמ ששייך לקבל רק קדושת שבת ללא קדושת יוה"כ, וי"ל דא"כ יוכל בזמן זה לקדש השבת על הכוס ולאכול סעודה ועי' בזה בגליוני הש"ס, וי"ל דכל שאינו מחויב בבא השבת אינו במצוה זו גם בתוספת שאינו רק כתשלומין לפניו וכ"כ במתבני תורה מהאמרי אמת סי' נ"ו אות ב', שכשנפטר מעיקר החיוב אז לא שייך גם ההקדמה, כי זה שהתירו להתפלל של מוצאי שבת בשבת הוא שהרשו להקדים החיוב, ואין הפ' כי מבדיל במה שעבר מן השבת עד אותה שעה לפני צה"כ, דא"כ יהי' חיוב שנית במוצאי שבת להבדיל גמר שביתת השבת, אך אותו חיוב שיש לו בלילה, התירוהו לו להקדים כאילו עשאו בלילה, וכשאין לו חיוב בלילה שוב אי אפשר לעשותו מקודם, ולכן כ' הרא"מ לגבי הבדלה מפלג המנחה למי שבמוצ"ש יהיה אונן או יחול ת"ב דל"ש הקדמה מפלג המנחה, והכא נמי כל שא"א לאכול בשבת אין מצוה מפלג המנחה, ועי' פרי יצחק ח"ב סי' ט' שדן בחל יו"ט בשבת אם אפשר לקבל תוספת יו"ט ללא תוספת שבת, ובמועדי הגר"ח ח"א סי' קצ"ג כ' רבינו מסתבר שא"א).

קידוש מבעוד יום וחיוב עונג שבת

נשאל רבינו זצ"ל, יום כיפור שחל בשבת אמאי לא יעשה קידוש בפלג המנחה, ואם תמצ' לומר כיוון שבשבת אי אפשר לקדש גם כן בפלג לא עבדינן, אם כן בערב שבת חנוכה אמאי מדליקין נרות חנוכה הא בשבת א"א להדליק, והשיב, ביו"כ א"צ קידוש כיון שאין בו אכילה ושתי', (אריה שאג סי' ת"ר, ועי' באור"ש פ"ד מיוה"כ ה"א דבשבת שחל ביוה"כ נתקדש בקדושת יוה"כ ואין בו מצות אכילה גם לחולה המותר לו לאכול ומורה אני לו שאין לו לקדש, אמנם עי' הגהות רעק"א סי' תרי"ח ס"י דחולה יעשה קידוש מחמת שבת), ונשאל עוד, יוה"כ שחל בשבת במה יקיים עונג שבת, והשיב, בבגדי שבת (שבת ק"ט א')

חיוב קידוש בחולה וקטן וג' סעודות

ולענין חולה האוכל ביוה"כ שחל בשבת כתב רבינו זצ"ל, י"א דחי"ב, (מועדי הגר"ח ח"א סי' תע"ב), ונשאל לענין קטן שאוכל ביוה"כ שחל בשבת האם צריך לעשות קידוש, והשיב, כן, (שם ח"ב סי' תקל"ו בס' חוט שני ח"ד עמוד רס"ה יוה"כ עמוד קס"ו כתב שצריך לעשות קידוש והמ"ל חוט שני אמר דהוא ט"ס שם וצ"ל דא"צ לעשות קידוש וע"ע בשו"ת הר צבי ח"א א"ח סי' קנ"ה ובשו"ת אגרות משה ח"מ ח"א סי' ל"ט). ולענין ג"ס בחולה, עי' בס' במחיצת חכמי ישראל (יוה"כ סי' כ"ו) שהשיב רבינו זצ"ל, דחולה האוכל ביוה"כ שחל בשבת מסתבר שא"צ לאכול שלוש סעודות.

הנהגת הש"ץ אחר מגן אבות ביוה"כ

נשאל רבינו זצ"ל, יו"כ שחל בשבת במעריב מתחיל הש"ץ ויכולו וברכת מעין שבע ואח"כ מתחיל את מה שמוסיפים בליל יו"כ, והנה לכאורה אחרי שהחזן התחיל בברכת מעין שבע ולא אמר קדיש האם מותר לו לדבר באמצע, והשיב, יפה שתיקה לחכמים, ונשאל, בליל יו"כ שחל בשבת והתחיל החזן ברכת

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310